

ที่ นร ๐๕๐๓/ ๑๗๕๒๔

สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
ปฏิบัติหน้าที่
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขรับ 5961
วันที่ 21 ก.ย. 2557
เวลา 08.46 น.

สำนักนายกรัฐมนตรี
ทำเนียบรัฐบาล กทม. ๑๐๓๐๐

๒๓ กันยายน ๒๕๕๗

เรื่อง ร่างพระราชบัญญัติการค้ำางช้าง พ.ศ. . . . และร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า
(ฉบับที่ . .) พ.ศ. . . . จำนวน ๒ ฉบับ

กราบเรียน ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ร่างพระราชบัญญัติในเรื่องนี้ จำนวน ๒ ฉบับ

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติการค้ำางช้าง พ.ศ. . . . และ
ร่างพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า (ฉบับที่ . .) พ.ศ. . . . จำนวน ๒ ฉบับ ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
เป็นเรื่องด่วน

จึงขอเสนอร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจำนวน ๒ ฉบับ พร้อมด้วยบันทึกหลักการและเหตุผล
และบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ มาเพื่อขอได้โปรดนำเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติพิจารณาเป็นเรื่องด่วน
ต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

พลเอก

(ประยุทธ์ จันทร์โอชา)

นายกรัฐมนตรี

กลุ่มงานนิติกรรม
รับที่ ๑๕๔๗ / ๒๕๕๗
วันที่ ๒๕ / ก.ย. ๕๗
เวลา ๑๐.๓๗ น.
สำนักการประชุม

กลุ่มงานบริหารทั่วไป
รับที่ ๑๐๒, ๕๗ วันที่ ๒๕ ก.ย. ๕๗
เวลา ๐๘.๕๐ น. ส่ง สมุหคหิ
สำนักการประชุม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๐๐ ต่อ ๓๐๗ (อสิสา)

โทรสาร ๐ ๒๒๘๐ ๙๐๕๘

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง
พ.ศ.

หลักการ

ให้มีกฎหมายว่าด้วยการค้างาช้างและผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ

เหตุผล

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า แต่ยังไม่มียกกฎหมายควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ จึงมีการนำช้างป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่ามาสวมสิทธิและจดทะเบียนเป็นสัตว์พาหนะเพื่อตัดงาช้าง รวมถึงการลักลอบนำเข้างาช้างแอฟริกาเพื่อนำมาค้าหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)) จึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องมีมาตรการควบคุมการค้างาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างภายในประเทศมิให้ปะปนกับงาช้างที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติ
การค้างข้าง
พ.ศ.

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยการค้างข้าง

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติการค้างข้าง พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ในพระราชบัญญัตินี้
“ข้าง” หมายความว่า ข้างที่เป็นสัตว์พาหนะตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ
“งาข้าง” หมายความว่า งา ขนาย หรือผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากงาหรือขนายของข้าง
ทั้งที่ยังมีชีวิตหรือที่ตายแล้ว
“ค้า” หมายความว่า ซื้อ ขาย แลกเปลี่ยน จำหน่าย จ่าย แจก หรือโอนกรรมสิทธิ์
ทั้งนี้ โดยทำเป็นปกติและเพื่อประโยชน์ในทางการค้า และหมายความรวมถึงมีหรือแสดงไว้เพื่อขายด้วย
“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช
“พนักงานเจ้าหน้าที่” หมายความว่า ผู้ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้ปฏิบัติการตาม
พระราชบัญญัตินี้
“รัฐมนตรี” หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๔ ผู้ใดประสงค์จะประกอบกิจการค้างข้าง ให้ยื่นคำขออนุญาตประกอบ
กิจการต่ออธิบดี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาต การอนุญาต การประกอบกิจการ
และการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาต ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕ ห้ามมิให้ผู้ใดนำเข้าหรือส่งออกซึ่งงาช้าง เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดี
หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาต ให้เป็นไปตามที่
กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๖ ผู้ใดมิไว้ในครอบครองซึ่งงาช้าง ให้มาแจ้งการครอบครองพร้อมเอกสาร
การได้มาซึ่งงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะต่ออธิบดี ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข
ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ภายหลังจากได้รับแจ้งการครอบครอง ให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้าง
ให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการครอบครองว่า
งาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือ
หลักฐานมาพิสูจน์ได้

เหตุอันควรสงสัยและการนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ตามวรรคสาม
ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่างาช้างในความครอบครอง
เป็นงาช้างที่ได้มาจากช้างที่เป็นสัตว์พาหนะ ให้งาช้างนั้นตกเป็นของแผ่นดิน และให้เจ้าของหรือ
ผู้ครอบครองส่งมอบงาช้างให้แก่กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ภายในสามสิบวันนับจาก
วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งจากอธิบดี

ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองตามวรรคสามไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของอธิบดี
ตามวรรคห้า ให้มีสิทธิอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีภายในสิบห้าวันนับจากวันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง
คำวินิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

มาตรา ๗ ในกรณีที่ผู้ซึ่งครอบครองงาช้างตามมาตรา ๖ หรือมาตรา ๖๐ ประสงค์
จะโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้างที่อยู่ใน
ความครอบครอง ต้องแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดีก่อนวันที่จะมีการโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลง
สถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้าง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแจ้ง ให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๘ บทบัญญัติแห่งมาตรา ๖ และมาตรา ๗ มิให้ใช้บังคับกับผู้ครอบครอง
งาช้างตามลักษณะหรือขนาดที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๙ ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ
ดังต่อไปนี้

(๑) เข้าไปในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการค้างาช้างในระหว่าง
เวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบ
การดำเนินการ เอกสารหรือหลักฐานหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่อาจเป็น
การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ กฎกระทรวง ประกาศ หรือตามที่
กำหนดในใบอนุญาต

(๒) ค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งมีอำนาจยึดหรืออายัดงาช้าง เอกสารหรือหลักฐานหรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือดำเนินคดี

(๓) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องไม่กระทำการอันมีลักษณะ เป็นการค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกตามสมควร

มาตรา ๑๑ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแสดง บัตรประจำตัวแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง

บัตรประจำตัวพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

มาตรา ๑๒ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ เป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา

เพื่อประโยชน์ในการจับกุมผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงาน เจ้าหน้าที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๓ ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง หรือประกาศที่ออกตามความในมาตรา ๑๘ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๙ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๖ วรรคหนึ่ง หรือวรรคห้า หรือมาตรา ๗ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท

มาตรา ๑๕ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

มาตรา ๑๖ ความผิดตามมาตรา ๑๔ และมาตรา ๑๕ ให้คณะกรรมการเปรียบเทียบ มีอำนาจเปรียบเทียบได้

ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าผู้ใดกระทำความผิดตาม วรรคหนึ่ง และผู้นั้นยินยอมให้เปรียบเทียบ ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ แล้วแต่กรณี ส่งเรื่องให้คณะกรรมการเปรียบเทียบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ผู้นั้นแสดงความยินยอมให้เปรียบเทียบ

เมื่อผู้ต้องหาได้ชำระเงินค่าปรับตามจำนวนที่เปรียบเทียบภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันที่มีการเปรียบเทียบ ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญา

ถ้าผู้ต้องหาไม่ยินยอมตามที่เปรียบเทียบ หรือเมื่อยินยอมแล้วไม่ชำระเงินค่าปรับ ภายในระยะเวลาที่กำหนด ให้ดำเนินคดีต่อไป

มาตรา ๑๗ คณะกรรมการเปรียบเทียบตามมาตรา ๑๖ ให้ประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นประธานกรรมการ ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นกรรมการ และผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยให้มีทั้งในเขตกรุงเทพมหานครและในส่วนภูมิภาคได้ตามที่รัฐมนตรีกำหนดตามความเหมาะสม

หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาของคณะกรรมการเปรียบเทียบให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีกำหนด

มาตรา ๑๘ ผู้ใดประกอบกิจการค้างาช้างอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และเมื่อยื่นคำขออนุญาตแล้วให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตจากอธิบดี โดยต้องจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายงาช้าง

การยื่นคำขออนุญาตและการจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายงาช้างตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๙ ในระหว่างที่ยังมิได้ออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๔ ให้ผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบกิจการค้างาช้างหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และเมื่อยื่นคำขออนุญาตแล้ว ให้ประกอบกิจการได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตจากอธิบดี โดยต้องจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายงาช้าง

การยื่นคำขออนุญาตและการจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายงาช้างตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๐ ผู้ใดได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้แจ้งการครอบครองโดยระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งส่งภาพถ่ายของงาช้างต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้างให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐาน

ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการครอบครองว่า งาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการแจ้งการครอบครองตามวรรคหนึ่ง เหตุอันควรสงสัย และการนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๑ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวง
กำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นหรือออกประกาศ
เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงและประกาศนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

.....
นายกรัฐมนตรี

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. ใบอนุญาตประกอบกิจการค้างาช้าง	ฉบับละ	๑,๐๐๐ บาท
๒. ใบอนุญาตให้นำเข้าหรือให้ส่งออกซึ่งงาช้าง	ฉบับละ	๕๐๐ บาท
๓. ใบแทนใบอนุญาต	ฉบับละ	๑๐๐ บาท

บันทึกวิเคราะห์สรุป
สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ.

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้เสนอร่างพระราชบัญญัติการค้างาช้าง พ.ศ. ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้จัดทำบันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ ดังต่อไปนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า แต่ยังไม่มีความหมายควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พหุชนะ จึงมีการนำงาช้างป่าตามกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่ามาสวมสิทธิและจดทะเบียนเป็นสัตว์พหุชนะเพื่อตัดงาช้าง รวมถึงการลักลอบนำเข้างาช้างแอฟริกาเพื่อนำมาค้าหรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้าง ประกอบกับประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)) จึงมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาที่กำหนดให้ประเทศสมาชิกต้องมีมาตรการควบคุมการค้างาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างภายในประเทศมิให้ปะปนกับงาช้างที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

ร่างพระราชบัญญัตินี้เป็นการกำหนดให้มีกฎหมายเพื่อควบคุมการค้าและการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ทำจากงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พหุชนะเพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีของอนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งชนิดสัตว์ป่าและพืชป่าที่ใกล้สูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES)) ที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามในฐานะประเทศสมาชิก โดยจะต้องกำหนดให้มีมาตรการควบคุมการค้าหรือการครอบครองงาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากการแปรรูปงาช้างที่ได้มาจากงาช้างที่เป็นสัตว์พหุชนะเพื่อมิให้มีการนำงาช้างที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมายมาปะปนกับงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พหุชนะ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๒.๑ ขอบเขตการใช้บังคับของกฎหมาย

ร่างพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่การค้า การนำเข้าหรือส่งออก และการครอบครองงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พหุชนะเท่านั้น โดยมีมาตรการในการควบคุม ดังต่อไปนี้

(๑) การค้างาช้างหรือผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากงาช้าง

กำหนดให้ผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบกิจการค้างาช้างต้องยื่นคำขอใบอนุญาตต่ออธิบดี โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาต การอนุญาต การประกอบกิจการ และการพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๔)

(๒) การนำเข้าหรือส่งออกซึ่งงาช้าง

กำหนดให้ผู้ซึ่งจะนำเข้าหรือส่งออกงาช้างต้องรับใบอนุญาตจากอธิบดี โดยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขออนุญาตและการอนุญาตให้เป็นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ร่างมาตรา ๕)

(๓) การครอบครองงาช้าง

กำหนดหลักเกณฑ์ในการควบคุมการครอบครองงาช้างออกเป็น ๒ กรณี คือ (๑) กำหนดให้ผู้ครอบครองงาช้างนับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับต้องแจ้งการครอบครองต่ออธิบดีโดยต้องนำหลักฐานการได้มาซึ่งงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะมาแสดงตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด เพื่อให้สามารถตรวจสอบได้ว่างาช้างดังกล่าวเป็นงาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ และ (๒) กำหนดให้ผู้ครอบครองงาช้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ซึ่งโดยข้อเท็จจริงผู้ครอบครองอาจไม่มีเอกสารหรือหลักฐานการได้มาซึ่งงาช้างดังกล่าวจึงกำหนดให้เพียงแต่ต้องแจ้งการครอบครองโดยระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งภาพถ่ายของงาช้างต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้ ภายหลังจากรับแจ้งการครอบครองทั้งสองกรณี ให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองงาช้างให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐานด้วย อย่างไรก็ตาม หลังจากการออกเอกสารการครอบครองงาช้างทั้งสองกรณี ในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังว่างาช้างใดมิใช่งาช้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้ และในกรณีที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่างาช้างในความครอบครองของตนเป็นงาช้างที่ได้มาจากช้างที่เป็นสัตว์พาหนะได้กำหนดให้งาช้างนั้นตกเป็นของแผ่นดิน (ร่างมาตรา ๖ และร่างมาตรา ๒๐)

(๔) การโอนการครอบครอง การเปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง การแปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้างที่อยู่ในความครอบครอง

กำหนดให้ผู้ครอบครองงาช้างไม่ว่าจะได้มาก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับหรือได้มานับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับต้องแจ้งเป็นหนังสือต่ออธิบดีก่อนวันที่จะมีการโอนการครอบครอง เปลี่ยนแปลงสถานที่ครอบครอง แปรสภาพ หรือเปลี่ยนรูปร่างงาช้าง เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถติดตามและตรวจสอบงาช้างได้ (ร่างมาตรา ๗)

๒.๒ อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่

ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นเจ้าพนักงานตามประมวลกฎหมายอาญา และเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยให้มีอำนาจ ดังนี้

(๑) การกำหนดให้มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการค้างาช้าง ในระหว่างเวลาพระอาทิตย์ขึ้นจนถึงพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของสถานที่นั้นเพื่อตรวจสอบการดำเนินการ เอกสารหลักฐานหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการกระทำใด ๆ ที่อาจเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติ กฎกระทรวง ประกาศ หรือตามที่กำหนดในใบอนุญาต

(๒) กำหนดให้สามารถค้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาซึ่งสถานที่หรือยานพาหนะใด ๆ ที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ามีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งมีอำนาจยึดอายัดงาช้าง เอกสารหรือหลักฐานหรือวัตถุใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบหรือการดำเนินคดี

(๓) มีหนังสือเรียกบุคคลใดมาให้ถ้อยคำหรือให้ส่งเอกสารหรือวัตถุใด ๆ มาเพื่อประกอบการพิจารณาเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้

ในการปฏิบัติหน้าที่ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่จะต้องแสดงบัตรประจำตัวแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องและให้ผู้ซึ่งเกี่ยวข้องอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ส่วนแบบบัตรประจำตัวให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (ร่างมาตรา ๙ ร่างมาตรา ๑๐ ร่างมาตรา ๑๑ และร่างมาตรา ๑๒)

๒.๓ บทกำหนดโทษ

โดยที่งานข้างเป็นทรัพย์สินที่มีราคาค่อนข้างสูงในการกำหนดโทษตามพระราชบัญญัตินี้ จึงใช้โทษปรับเป็นหลักและกำหนดในอัตราค่อนข้างสูงเพื่อให้สอดคล้องกับราคาของงานข้าง ประกอบกับการใช้โทษจำคุกสำหรับกรณีที่กำหนดให้ต้องมาขออนุญาต (ร่างมาตรา ๑๓ ร่างมาตรา ๑๔ และร่างมาตรา ๑๕) ทั้งนี้ เพื่อเป็นมาตรการป้องกันและปราบปรามผู้ที่จะกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย โดยเทียบเคียงจากอัตราโทษตามความผิดตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ ซึ่งได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐๖/๒๕๕๗ เรื่อง แก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยป่าไม้

๒.๔ คณะกรรมการเปรียบเทียบ

ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบเพื่อทำหน้าที่เปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ที่มีโทษปรับสถานเดียว เพื่อให้การดำเนินคดีมีความรวดเร็วและลดการนำคดีขึ้นสู่ศาล โดยกำหนดให้คณะกรรมการเปรียบเทียบประกอบด้วยผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุด ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกำหนดให้มีทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร และในส่วนภูมิภาคตามที่รัฐมนตรีกำหนดตามความเหมาะสม (ร่างมาตรา ๑๖ และร่างมาตรา ๑๗)

๒.๕ บทเฉพาะกาล

(๑) กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการค้ำางาข้างอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และเมื่อยื่นคำขออนุญาตแล้วให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตจากอธิบดี ทั้งนี้ ในการยื่นคำขออนุญาตและจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายางาข้าง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๑๘)

(๒) กำหนดให้ผู้ซึ่งประสงค์จะประกอบกิจการค้ำางาข้างหลังจากวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ยื่นคำขออนุญาตต่ออธิบดี และเมื่อยื่นคำขออนุญาตแล้ว ให้ประกอบกิจการต่อไปได้จนกว่าจะได้รับแจ้งคำสั่งไม่อนุญาตจากอธิบดี ทั้งนี้ ในการยื่นคำขออนุญาตและจัดทำบัญชีการได้มา การแปรรูป และการจำหน่ายางาข้าง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๑๙)

(๓) กำหนดให้ผู้ที่ได้มาหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งางาข้างก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแจ้งการครอบครองโดยให้ระบุจำนวน ขนาด พร้อมทั้งภาพถ่ายของางาข้างต่ออธิบดีภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ และให้อธิบดีออกเอกสารการครอบครองางาข้างให้แก่ผู้แจ้งการครอบครองไว้เป็นหลักฐาน โดยในกรณีที่ตรวจพบหรือมีเหตุอันควรสงสัยในภายหลังจากที่ได้รับแจ้งการครอบครองว่าางาข้างใดมิใช่างาข้างตามกฎหมายว่าด้วยสัตว์พาหนะ อธิบดีอาจมีคำสั่งให้ผู้ครอบครองนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ได้ ทั้งนี้ หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการแจ้งการครอบครองเหตุอันควรสงสัย และการนำเอกสารหรือหลักฐานมาพิสูจน์ ให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ร่างมาตรา ๒๐)

๒.๖ อัตราค่าธรรมเนียมตามบัญชีท้าย

การเก็บค่าธรรมเนียมตามร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดโดยเทียบเคียงจากอัตราค่าธรรมเนียมตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ ให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าธรรมเนียมให้เหมาะสมต่อไป

๒.๗ รัฐมนตรีรักษาการ

กำหนดให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งมีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงและประกาศตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ (ร่างมาตรา ๒๑)
